

i Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar. Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng.

Tentamen omfattar totalt 55 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng). Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för de olika betygen är:

A	49,5
B	44
C	38,5
D	33
E	27,5
F	0

1 Tvåäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar dizygota tvillingar (tvåäggstvillingar)

- ☐ 0.75
- ☐ 0.25
- ☐ 0.5
- ☐ 1

Totalpoäng: 1

2 Variation och könsskillnader

Vilket påstående är sant om de flesta könsskillnader hos barn?

- ☐ Variationen bland både pojkar och flickor är större i sociala än i motoriska färdigheter
- ☐ Variationen mellan både pojkar och flickor är större i motoriska än i språkliga färdigheter
- ☐ Variationerna inom könen är större än skillnaderna mellan könen
- ☐ Skillnaderna mellan könen är större än variationen inom könen

Totalpoäng: 1

3 Förövare vid övergrepp

Vilka är de vanligaste förövarna av övergrepp mot barn?

- ☐ Föräldrar och anhöriga
- ☐ Främlingar
- ☐ Klasskamrater
- ☐ Lärare och skolpersonal

Totalpoäng: 1

4 Klassisk betingning

Hur gamla är barn när de som tidigast kan lära sig genom klassisk betingning?

- ☐ Sju månader
- ☐ Nyfödda
- ☐ Tio månader
- ☐ Två månader

Totalpoäng: 1

5 Theory of Mind

Vid vilken ålder börjar barn typiskt utveckla förmågan att förstå att andra kan ha falska föreställningar?

- ☐ I 6–7-årsåldern
- ☐ Vid 18 månader
- ☐ Ungefär vid 4 års ålder
- ☐ Runt 9–12 månader

Totalpoäng: 1

6 Tidig språkutveckling

Vad är sant om barns språkförståelse jämfört med deras språkproduktion?

- ☐ Språkförståelse och produktion utvecklas parallellt
- ☐ Barn kan producera fler ord än de förstår
- ☐ Språkförståelse kommer först i tonåren
- ☐ Språkförståelsen utvecklas tidigare än språkproduktionen

Totalpoäng: 1

7 Sociodramatisk lek

Sociodramatisk lek (rollek) kan vara viktigt för barn i förskoleåldern eftersom de särskilt lär sig...

- ☐ att utveckla sin motorik
- ☐ viktiga matematiska färdigheter
- ☐ att föremål finns kvar även om de inte syns
- ☐ att uttrycka och förstå känslor

Totalpoäng: 1

8 Sensitiv period

Vad menas med en sensitiv period i utvecklingen?

- ☐ En tid då barnet går igenom stora kroppsliga förändringar
- ☐ En tid då barnet är extra känsligt för emotionell påverkan
- ☐ En tid då barn ofta byter anknytningsperson
- ☐ En period då barnet är extra mottagligt för viss typ av inläring

Totalpoäng: 1

9 Anknytning hos barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 12-18 månader?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Erikamaterialet
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Wechsler-testet
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas ADOS-2

Totalpoäng: 1

10 Tonåringar liknar sina vänner

Tonåringar tenderar att likna sina vänner när det gäller intressen, åsikter och personlighetsdrag. Vilket av följande är sant?

- ☐ Likheterna beror främst på selektion
- ☐ Likheterna beror främst på medfödda temperamentsdrag
- ☐ Likheterna beror främst på socialisation
- ☐ Likheterna beror på selektion och socialisation

Totalpoäng: 1

11 Barndomsamnesi

Vad betyder barndomsamnesi?

- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 5-6 års ålder
- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 3-4 års ålder
- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som väckt starka negativa känslor som skräck och ångest
- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som inte inbegripit starka känslor

Totalpoäng: 1**12 Gen-miljöinteraktion**

Gen-miljöinteraktion innebär att...

- ☐ Gener är viktigare än miljö för den kognitiva utvecklingen
- ☐ Hur det sociala samspelet mellan föräldrar och barn fungerar påverkas av barnets gener
- ☐ Både gener och miljö är viktiga för den kognitiva utvecklingen
- ☐ Den effekt en gen eller genvariant har beror på individens miljö

Totalpoäng: 1**13 Sömn under barndomen**

Vad är sant om sömn under barndomen

- ☐ Sömnbrist påverkar emotionella processer men inte kognitiva förmågor negativt
- ☐ Sömnbrist är mycket ovanligt under förskoleåren. Barn somnar när de är trötta.
- ☐ Sömnbrist påverkar arbetsminnet negativt men har ingen effekt på emotionella processer
- ☐ Sömnbrist påverkar arbetsminne, självreglering och emotioner negativt

Totalpoäng: 1**14 Anknytning hos tonåringar**

Hur kan man mäta anknytning hos tonåringar?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Familiar Approach Procedure
- ☐ Genom intervjuer och skattningsformulär
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas ADOS-2

Totalpoäng: 1

15 Teckenspråk

Vad är sant om teckenspråk hos döva eller hörselskadade barn?

- ☐ Barn som lär sig talat språk genom att läsa på läpparna har en bättre social och kognitiv utveckling
- ☐ Barn som lär sig teckenspråk tidig i livet har bättre kognitiv och social utveckling
- ☐ Det är viktigt att lära sig talat språk innan man lär sig teckenspråk
- ☐ Det spelar ingen roll för den sociala utvecklingen om döva eller hörselskadade barn lär sig teckenspråk eller inte

Totalpoäng: 1

16 Prata på olika sätt

Nioåriga Maria har börjat använda olika uttryckssätt till olika personer när hon ber om leksaker. När hon pratar med äldre släktingar är hon artigare; när hon pratar med jämnåriga barn är hon mer direkt. Vilken kommunikativ förmåga visar hon prov på?

- ☐ Patristik
- ☐ Dogmatik
- ☐ Semantik
- ☐ Pragmatik

Totalpoäng: 1

17 Grovmotoriska färdigheter

_ och _ är exempel på grovmotoriska färdigheter

- ☐ Skriva och äta själv
- ☐ Gå och prata
- ☐ Springa och hoppa
- ☐ Använda pincettgrepp och rita med penna

Totalpoäng: 1

18 Mutation

Vad betyder mutation?

- ☐ En förändring i gener som uppstår hos en individ och inte ärfts
- ☐ En genetisk variant som orsakar sjukdomar
- ☐ En förändring i gener som har gått i arv i flera generationer
- ☐ Att en eller flera gener saknas

Totalpoäng: 1

19 Omvårdnadspersonens känslighet

Vilken betydelse har en omvårdnadspersons lyhördhet för anknytningens utveckling?

- ☐ En för lyhörd omvårdnadsperson gör att barnet utvecklar en undvikande anknytning.
- ☐ En för lyhörd omvårdnadsperson leder till att barnet blir överdrivet beroende av vuxna.
- ☐ Lyhördhet hos omvårdnadspersonen påverkar inte anknytningens utveckling.
- ☐ En lyhörd omvårdnadsperson svarar på barnets behov vilket främjar en trygg anknytning.

Totalpoäng: 1

20 Kön

Vad kallas en mental struktur som organiserar information och föreställningar om kön och vad det är att vara pojke eller flicka?

- ☐ Rollindelning
- ☐ Könsschema (gender schema)
- ☐ Könnsroll (gender role)
- ☐ Könsidentitet (gender identity)

Totalpoäng: 1

21 Mobbing och emotionsreglering

Hur hänger förmågan att kontrollera sina känslor (emotionsreglering) samman med mobbing?

- ☐ Svårigheter med att reglera känslor har inget samband med risken för att mobba eller bli utsatt för mobbing
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att bli utsatt för mobbing men inte för att mobba
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att mobba men inte för att bli utsatt för mobbing
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att mobba och bli utsatt för mobbing

Totalpoäng: 1

22 Kritik mot Bronfenbrenner

Bronfenbrenners ekologiska systemteori har kritiserats. Varför?

- ☐ Den tar inte hänsyn till könsskillnadernas betydelse
- ☐ Den tar inte hänsyn till ojämlikheter i uppväxtvillkor
- ☐ Den är så komplex att den är svår att utvärdera vetenskapligt
- ☐ Den ger en alldeles för förenklad bild av människans utveckling

Totalpoäng: 1

23 Språk och hjärna

Vilken hjärnstruktur är särskilt viktig för språkproduktion?

- ☐ Brocas område
- ☐ Amygdala
- ☐ Hjärnstammen
- ☐ Hippocampus

Totalpoäng: 1

24 Assimilation enligt Piaget

Vad innebär begreppet assimilation i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Skapandet av nya scheman för att förstå ny information
- ☐ Nya erfarenheter förstås med hjälp av redan existerande scheman.
- ☐ Förmågan att lösa abstrakta problem genom logiskt tänkande.
- ☐ Barnets förmåga att förstå att objekt fortsätter att existera även när de är utom synhåll.

Totalpoäng: 1

25 Experiment

Vad kännetecknar ett experiment som forskningsmetod?

- ☐ När man designar ett experiment mäter man ett beteende eller en egenskap på ett mer objektivt sätt än genom att använda formulär eller intervjuer
- ☐ I experimentell forskning används inte formulär
- ☐ Experiment ger mer användbar kunskap än andra forskningsmetoder men är svår att genomföra med barn.
- ☐ Ett väl designat experiment kan ge kunskap om kausalitet till skillnad från andra forskningsmetoder

Totalpoäng: 1

26 Vygotskij

Vad kännetecknar Vygotskij's teori om barns utveckling?

- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts en liten roll för barns utveckling
- ☐ Människan antas ha en medfödd förmåga att lära sig språk
- ☐ Förmågan att lära sig språk antas inte vara genetiskt betingad
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts stor vikt för barns utveckling

Totalpoäng: 1

27 Niche picking

Vad betyder niche-picking?

- ☐ Att en individ aktivt söker sig till miljöer som är kompatibla med dennes gener
- ☐ Att olika färdigheter och kunskaper utvecklas i steg
- ☐ Att föräldrar anpassar sin uppfostran efter barnets förutsättningar
- ☐ Att en individs egenskaper gynnas i en viss miljö

Totalpoäng: 1

28 Sömn i tonåren

I samband med puberteten förändras många tonåringars sönmönster och sömnbehov. Hur då?

- ☐ De blir tröttare senare under kvällen och sover därför helst längre på morgonen
- ☐ De behöver mindre sömn än tidigare
- ☐ De behöver mer sömn än tidigare
- ☐ De blir trötta tidigare under kvällen än tidigare

Totalpoäng: 1

29 Arbetsminne och problemlösning

Hur påverkar arbetsminnets kapacitet barns förmåga att lösa problem?

- ☐ Arbetsminneskapacitet påverkar bara minnesuppgifter, inte problemlösning.
- ☐ Barn med högre arbetsminneskapacitet kan bearbeta och hålla mer information samtidigt.
- ☐ Barn med högre arbetsminneskapacitet har svårare att fokusera på enkla uppgifter eftersom de behöver större utmaningar
- ☐ Arbetsminnet har ingen betydelse för problemlösning.

Totalpoäng: 1

30 Moralutveckling

Enligt Kohlbergs teori om moralutveckling, vilket är ett exempel på ett postkonventionellt resonemang?

- ☐ "Om jag gör rätt får jag en belöning."
- ☐ "Jag bröt mot lagen för att rädda ett liv, och liv är viktigare än regler."
- ☐ "Det är rätt att göra som vuxna säger."
- ☐ "Man ska följa reglerna för att undvika straff."

Totalpoäng: 1

31 Samhälleligt perspektivtagande

Förmågan att förstå andras perspektiv utvecklas under barndomen. Under tonåren utvecklar många en förmåga till samhälleligt perspektivtagande (societal perspective taking). Vad betyder det?

- ☐ Att man förstår att människor behöver samhället för att leva ett gott liv
- ☐ Att man förstår att medborgare i samhället måste engagera sig för att driva igenom förändringar
- ☐ Att man förstår att samhällets ideal och strukturer påverkar människors perspektiv och tankesätt
- ☐ Att man protesterar mot fenomen i samhället som man tycker är orättvisa

Totalpoäng: 1

32 Sensomotoriska stadiet

Vad innebär det sensomotoriska stadiet i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Barnet lär sig förstå världen genom sina sinnen och motoriska färdigheter.
- ☐ Barnet börjar använda symboler och språk för att representera objekt
- ☐ Barnet utvecklar förmågan till abstrakt tänkande och logiska resonemang.
- ☐ Barnet utvecklar en förståelse för andras perspektiv och komplexa idéer.

Totalpoäng: 1

33 Vilka leker?

Vad är sant om lek?

- ☐ Barn i alla kulturer, samhällen och livsomständigheter leker
- ☐ Alla barn som har möjlighet leker i grupp, men ensamlek förekommer bara i vissa kulturer
- ☐ Barn som tidigt behöver börja arbeta och bidra till försörjningen brukar inte leka
- ☐ I samhällen där lek inte ses som viktigt gör barn andra saker än att leka

Totalpoäng: 1

34 Emotionell smitta

Vad menas med emotionell smitta hos spädbarn?

- ☐ Barnet förstår orsak och verkan
- ☐ Barnet härmar rörelser
- ☐ Barnet speglar känslor från andra
- ☐ Barnet börjar visa empati

Totalpoäng: 1

35 Forskningsdesign

En studie visade ett samband mellan tiden föräldrarna ägnade åt att läsa böcker för barn när de var två år gamla och deras språkliga förmåga när de var tio år gamla. Vad kallas den här typen av studie (observera att detta är ett fiktivt exempel):

- ☐ Korrelationsstudie
- ☐ Kvasi-experimentell studie
- ☐ Experimentell studie
- ☐ Klinisk studie

Totalpoäng: 1

36 kromosomavvikelser

Vilket av dessa är exempel på kromosomavvikelse

- ☐ Aspergers syndrom
- ☐ Cystisk fibros
- ☐ Språkstörning
- ☐ Downs syndrom

Totalpoäng: 1

37 Delad uppmärksamhet

Vad är ett exempel på delad uppmärksamhet hos spädbarn?

- ☐ Barnet tittar växelvis på ett objekt och en vuxen för att dela fokus
- ☐ Barnet pekar på sig själv i spegeln
- ☐ Barnet ler när det hör ljud
- ☐ Barnet stirrar på ett föremål utan att titta på vuxna

Totalpoäng: 1

38 Aggressivitet och kön

Vilket påstående är sant?

- ☐ Det finns inga vetenskapliga bevis för könsskillnader i aggressivitet hos barn
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med puberteten men inte tidigare
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med 10-årsåldern men inte tidigare
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från tidiga förskoleår

Totalpoäng: 1

39 Freuds psykosexuella stadier

Sigmund Freud är bland annat känd för teorin om psykosexuella stadier. Vad är sant om denna?

- ☐ Teorin ger en god förklaringsmodell till barns sociala utveckling i Västerländska samhällen, men inte i andra
- ☐ Teorin ger inte tillräckligt stort utrymme åt möjliga könsskillnader
- ☐ Teorin är viktig för samtida utvecklingspsykologi
- ☐ Teorin stöds inte av empirisk forskning

Totalpoäng: 1

40 Scripts

Barn i åldern 2-6 års ålder brukar ha en slags minnen som kallas "scripts". Vad är det?

- ☐ Beskrivning av vad som händer i en viss situation (t ex hur ett födelsedagskalas brukar gå till)
- ☐ Minnen av särskilt viktiga händelser som de berättar om gång på gång
- ☐ Minnen av särskilt otäcka händelser
- ☐ Minnen av särskilt roliga händelser

Totalpoäng: 1

41 Prefrontala cortex

Under tonåren sker en intensiv utveckling av en högre hjärnfunktion som särskilt kan kopplas till utvecklingen av prefrontala cortex. Vilken hjärnfunktion är det?

- ☐ Språkutveckling
- ☐ Emotionsreglering och beslutsfattande
- ☐ Sensorisk bearbetning
- ☐ Motorisk koordination

Totalpoäng: 1

42 Utveckla en trygg identitet

Vilken strategi kan hjälpa tonåringar att utveckla sin identitet?

- ☐ Att fokusera på att tidigt etablera en specifik karriärväg.
- ☐ Att undvika sociala interaktioner för att minska yttre påverkan.
- ☐ Att utforska olika intressen och roller för att hitta vad som passar dem bäst.
- ☐ Att fokusera mer på andras behov än på sig själv

Totalpoäng: 1

43 Myelinisering

Myeliniserad hjärnvävnad (myelinated brain tissue) kallas för _____.

- ☐ grå substans
- ☐ parietalområdet
- ☐ temporalområdet
- ☐ vit substans

Totalpoäng: 1

44 Kognitiv kontroll

Vad menas med kognitiv kontroll hos barn?

- ☐ Förmågan att tolka sensorisk information
- ☐ Förmågan att förstå andra människors tankar
- ☐ Förmågan att lagra information i långtidsminnet
- ☐ Förmågan att styra uppmärksamhet och beteende medvetet

Totalpoäng: 1

45 Enäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar monozygota tvillingar (enäggstvillingar)

- ☐ 0.75
- ☐ 0.5
- ☐ 0.25
- ☐ 1

Totalpoäng: 1

46 Psykosocialt moratorium

Många forskare tror att en period som kallas "psykosocialt" moratorium är viktigt under utvecklingen. Förklara 1) vad detta innebär, 2) för vilken aspekt av utvecklingen det tros vara viktigt, och 3) när det brukar äga rum (fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... **B** *I* U x_2 x^2 I_x | | | | | |

Ord: 0/450

Totalpoäng: 5

47 Tonåringars beslutsfattande

Tonåringar har en tendens att fatta mer impulsiva och irrationella beslut än vuxna under vissa omständigheter. Vilka faktorer kan öka risken för sådana beslut? Nämn faktorer inom individen och i kontexten (fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_2$ $\times^2$ | $\frac{\square}{\square}$ | | | | | | |

Ord: 0/450

Totalpoäng: 5